

УДК 347

ORCID id <https://orcid.org/0000-0003-2850-3251>*Новосельська Ірина Василівна,**кандидат юридичних наук, доцент,**доцент кафедри цивільного права**юридичного факультету**Інституту управління та технологій**Державного університету інфраструктури та**технологій,*ORCID id <https://orcid.org/0000-0003-2627-8871>*Добкіна Катерина Робертівна,**кандидат юридичних наук, доцент**декан юридичного факультету**Інституту управління, технологій та права**Державного університету інфраструктури**та технологій**м. Київ, Україна*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІРАТСТВА У СФЕРІ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Анотація. У статті розглядаються актуальні питання піратства у сфері авторського права в мережі інтернет. Особлива увага приділена проблемам плагіату як активної дії, а також фальсифікації, реплікації, републікації, рерайту та компіляції як окремих видів плагіату. Проводиться дослідження основних видів інтернет-піратства, які в свою чергу завдають шкоди не тільки виробникам програмних продуктів, вони являють собою серйозну проблему для ІТ-індустрії в цілому. Визначено основні шляхи вирішення проблеми з гармонізації інтересів авторів і (або) правоволоділців та суспільства, а саме посилення відповідальності за піратські дії; правове, соціальне, культурне виховання суспільства; реклама переваг ліцензійної продукції (якість, обслуговування та ін.); зменшення цін на ліцензійну продукцію; опрацювання механізмів отримання прибутку, пов'язаних із використанням реклами та ін.

Ключові слова: піратство, авторське право, суміжні права, привласнення авторства, контрафактний примірник, інтернет-піратство.

Summary. The article considers current issues of piracy in the field of copyright on the Internet. In order to determine what plagiarism is, the author first refers to the current legislation, according to which **plagiarism** is the proclamation (publication), in whole or in part, of another's work under the name of a person who is not the author of this work. That is, plagiarism is an active action consisting of two features. First, it is the fact of proclamation (publication) of the work. Under "proclamation of a work" the Law of Ukraine "On copyright and related rights" understands the disclosure of a work to the public as an action performed with the consent of the author or other subject of copyright and (or) related rights, which

makes the work available to the public for the first time performance, public show, public demonstration, public announcement, etc.

This concept emphasizes that it is a prerequisite for the proclamation of a copyright object to be made public for the first time. Instead, publication should be understood as all other reprints, releases, copies and other means of reproduction. The second sign of plagiarism is the fact of appropriation of authorship. Assignment of authorship can be done not only by direct indication by the author of the work of the plagiarist, it can be done by naming a pseudonym to a person. What matters is the fact that in the minds of the general public a deceptive idea of the author is formed.

*Particular attention is also paid to such types of plagiarism as **falsification** (fabrication of certain, for example, statistical indicators with their subsequent indication as their own work), **replication** (this is the process of copying data from one source to many others and vice versa, i.e. a kind of "circulation" of information without the author's permission), as well as **republishing** (repeated or multiple publication in another source of someone else's information with the author's authentic signature and reference to the source), **rewrite** (adding additional information to someone else's material without the author's permission, with processing of previously published material expressions) and **compilation** (composing from several other people's materials, and editing without permission - semantic, stylistic, grammatical editing and reduction of other people's material).*

There is also a study of the main types of Internet piracy, which in turn harm not only software vendors, they are a serious problem for the IT industry as a whole. The author notes that computer piracy undermines the growth potential of the world economy, as it depends to some extent on the development of the software industry. Piracy is costly to the entire world community, including Ukraine. These include lost jobs, unemployed programmers, low wages, uncollected taxes, and a lack of investment in information technology.

The article examines the international experience in combating piracy, namely: Japan, the United States, Great Britain, Germany, China, Poland, Hungary and others.

It is determined that piracy is an extremely negative phenomenon, which is very ingrained both among producers and distributors of pirated products, and among its consumers in many countries, including Ukraine. Therefore, taking into account the improvement of various forms and means of copyright infringement in modern high-tech conditions of society, which tends to globalize and given the ineffective system of counteracting this negative process in Ukraine, this problem is becoming increasingly important for our country today.

Therefore, the main direction of protection of intellectual property - the creation of a favorable mechanism for the rapid and effective implementation of property rights and the introduction of innovations in production and society as a whole. The sooner this is done, the more society will progress in economic, social, structural and legal aspects.

Accordingly, the ways to solve the problem of harmonizing the interests of authors and (or) right holders and society are: strengthening the responsibility for

piracy; legal, social, cultural education of society; advertising the benefits of licensed products (quality, service, etc.); reduction of prices for licensed products, etc.

Keywords: piracy, copyright, related rights, attribution, counterfeit copy, internet piracy.

Для того, аби визначитись з тим, що таке плагіат, слід у першу чергу звернутися до чинного законодавства. Згідно ст. 50 Закону «Про авторське право та суміжні права», **плагіат** - це оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Тобто плагіат є активною дією, що складається з двох ознак.

По-перше, це факт оприлюднення (опублікування) твору. Під «оприлюдненням твору» Закон України «Про авторське право і суміжні права» розуміє розкриття публіці твору як здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права та (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо.

Це поняття акцентує увагу на тому, що обов'язковою умовою оприлюднення об'єкта авторського права є його відкриття для широкого загалу саме вперше. Натомість під опублікуванням слід розуміти всі інші перевидання, випуск примірників, копіювання та інші засоби повторного відтворення.

Відповідно можна говорити про те, що оприлюднювати можна один і той самий твір декількома різними способами, наприклад, уперше вірш був оприлюднений шляхом публічного читання, а в подальшому його було опубліковано в газеті. Відповідно, якщо таке оприлюднення буде відбуватися публічно без згоди автора – це стане порушенням авторських прав, проте у разі зазначення належного автора твору такі дії плагіатом вважатися не будуть.

Другою ознакою плагіату є факт привласнення авторства. Привласнення авторства може виглядати не тільки шляхом безпосереднього вказування автором твору самого плагіатора, це може бути виконано шляхом назви псевдоніму особи. Значення має саме та обставина, що у свідомості широкого загалу утворюється обманне уявлення про автора.

Дуже поширеним явищем є використання так званої «народної творчості». Тобто творів, автори яких невідомі або які були створені в результаті вираження суспільної свідомості широкого загалу та є результатом колективної творчості. Так, відповідно до законодавства «народна творчість» не вважається об'єктом авторського права з огляду на те, що немає автора, права якого порушені.

Проте здається, що у випадку оприлюднення народного твору під власним ім'ям відбувається привласнення неіснуючого досягнення, що повинно заборонятися заходами з охорони культурної спадщини поза межами правового регулювання захисту авторських прав. Проте, для того щоб виявити ознаки плагіату, необхідно встановити, наскільки цей об'єкт є основою та має первинну новизну.[1]

На практиці виділяють такі види плагіату, як:

1. копіювання чужої роботи (як без, так і з відома) та оприлюднення її під своїм іменем;

2. представлення суміші власних та запозичених аргументів без належного цитування джерел;

3. перефразування чужої роботи без належно оформленого посилання на оригінального автора або видавця. [2]

Також слід виділити такі види, як **фальсифікація** (вигадування тих чи інших, наприклад, статистичних показників з подальшим вказуванням їх якості власної роботи), **реплікація** (це процес копіювання даних з одного джерела на багато інших і навпаки, тобто своєрідне «тиражування» інформації без дозволу автора), а також **републікація** (повторне або багаторазове обнародування в іншому джерелі чужої інформації за справжнім підписом автора й посиланням на джерело), **рерайт** (додавання до чужого матеріалу без дозволу автора додаткової інформації, з переробкою раніше обнародованого матеріалу і заміною слів та виразів) та **компіляція** (укладання з кількох чужих матеріалів свого, та редагування без дозволу – смислова, стилістична, граматична правка й скорочення чужого матеріалу). [3]

Що ж до поняття «піратство», то воно вперше в Україні було закріплено в Законі України «Про авторське право та суміжні права» (далі – Закон) [4], під яким відповідно до п. б ч. 1 ст. 50 розуміється опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів, фонограм, відеограм і програм організацій мовлення.

Як бачимо, законодавець, розкриваючи поняття піратства, використовує поняття контрафактного примірника, яке наводиться у ст. 1 Закону [4], згідно з якою, контрафактний примірник твору, фонограми, відеограми – примірник твору, фонограми чи відеограми, відтворений, опублікований і (або) розповсюджуваний з порушенням авторського права і (або) суміжних прав, у тому числі примірники захищених в Україні творів, фонограм і відеограм, що ввозяться на митну територію України без згоди автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав, зокрема з країн, в яких ці твори, фонограми і відеограми ніколи не охоронялися або перестали охоронятися.

Пункт 43 постанови Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 року № 5 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав» [5] до контрафактних примірників також відносить примірники правомірно обнародованих об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, з яких видалена або неправомірно внесена інформація про суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав, а також примірники таких об'єктів, що перевищують кількість примірників (тираж), передбачену договором щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, або розповсюджуються на території, не передбаченій договором, виготовлені на іншому матеріальному носії, ніж передбачено в договорі, а також примірники, отримані шляхом видозміни об'єктів авторського права і (або) суміжних прав.

Таким чином, на підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що поняття піратства є ширшим за поняття контрафакції та включає останнє. З цього приводу О. Штефан зазначає, що за своїм змістом піратська діяльність є більш широким поняттям, а контрафактна діяльність з виготовлення об'єктів авторського права є елементом піратства.

Окрім цього, на думку О. Штефан, «замість категорії «піратська продукція» та «контрафактна продукція» можна вживати поняття «нелегальна продукція», оскільки існує продукція, виготовлена та розповсюджена з додержанням авторського права і суміжних прав, та виготовлена і розповсюджена з їх порушенням» [6].

У юридичній літературі піратство розглядають у вузькому та у широкому розумінні. Законодавче визначення піратства виражає вузький підхід, воно пов'язане із виробництвом та введенням в обіг контрафактних примірників. В свою чергу, розглядаючи піратство у широкому розумінні, зазначають, що основною метою використання творів або об'єктів суміжних прав без дозволу правовласників є отримання прибутку. У світовій практиці зустрічається також визначення різних форм піратства.

За даними Міжнародної федерації фонографічної промисловості, піратство може мати наступні форми:

- бутлегерство – несанкціонований звукозапис «живого» виконання або передачі організації мовлення;
- контрафакція – звукозаписи, що копіюються або розповсюджуються без дозволу і мають упаковку, максимально наближену до оригіналу;
- безпосередньо піратство – звукозаписи, які копіюються або розповсюджуються без дозволу і мають упаковку, що відрізняється від оригіналу, а також компіляції записів різних виконань [7].

Таким чином, попри те, що і піратство, і плагіат є прикладами протиправного використання об'єктів інтелектуальної власності, мета цих двох порушень є різною.

Активний розвиток та використання інтернет – ресурсів створило не лише нові можливості, але й нові проблеми щодо захисту та охорони прав інтелектуальної власності. Велика кількість літературних творів, фільмів, комп'ютерних творів перенесених у віртуальний простір породило реальну загрозу фальсифікації цих творів, створення дешевих, але водночас високоякісних копій, їх масового розповсюдження із порушенням авторського права [11].

Основні види інтернет-піратства:

- аудіопіратство – копіювання та розповсюдження копій музичних композицій;
- відеопіратство – розповсюдження копій фільмів або телепередач на дисках, касетах та шляхом копіювання через комп'ютерні мережі;
- піратство літературних творів – незаконне розповсюдження авторських творів (із появою електронних бібліотек, що безкоштовно надають доступ усім бажаючим до текстів літературних творів, їх діяльність почала розглядатися деякими авторами як піратство);
- піратство комп'ютерних ігор – нелегальне поширення комп'ютерних ігор;
- піратство програмного забезпечення – нелегальне копіювання та розповсюдження програмних продуктів на дисках та через комп'ютерні мережі, що включає, також, зняття різноманітних систем захисту від нелегального використання.

Усі ці види комп'ютерного піратства завдають шкоди не тільки виробникам програмних продуктів, вони являють собою серйозну проблему для ІТ-індустрії в цілому. Більш того, комп'ютерне піратство підриває потенціал росту світової економіки, оскільки він деякою мірою залежить від розвитку галузі програмного забезпечення. Піратство дорого коштує усьому світовому співтовариству, у тому числі й Україні. Це й втрачені робочі місця, й безробітні програмісти, й низькі зарплати, й незібрані податки, й відсутність інвестицій в інформаційні технології [12].

Такого розповсюдження інтернет – піратство набуло завдяки відсутності законодавства яке б урегульовувало відносини у цій сфері та дієвого механізму впливу на порушників авторського права в мережі Інтернет.

Україна ніколи системно не вела боротьбу з піратством. Через постійне зростання піратства і недостатню увагу боротьбі з ним з боку держави, Міжнародний альянс інтелектуальної власності, що об'єднує сім найбільших асоціацій американських виробників контенту, включив Україну в список особливої уваги.

Як зазначається в дослідженні Альянсу ділового програмного забезпечення Business Software Alliance (BSA) головною проблемою країн, що розвиваються, є нерозуміння громадянами різниці між ліцензійними та неліцензійними продуктами. Для порівняння, рівень піратства у Китаї становить 71 %, в Росії – 65 %, в Польщі – 54 %, в Угорщині – 41 %. Рівень комп'ютерного піратства в Україні становить 86 %.

Прикладом боротьби із піратством потрібно взяти Японію. Адже саме там з 2012 року діє жорстка форма покарання за піратство, яка включає кримінальну відповідальність як за розповсюдження, так і за просте завантаження неліцензійного контенту та піратських копій для власного користування [12].

І це стосується не тільки ігор – під заборону копії музики, фільмів, аніме, манги і т.д. Кожного японця, який вирішить слідувати прикладу більшості українців і завантажити піратську копію, чекає штраф в розмірі до \$90 тис. або 2 роки тюрми. Таке суворе покарання чекає на кожного, навіть якщо на комп'ютері знайдеться хоча б один піратський файл.

Що стосується розповсюдження – то тут все значно гірше. За скачування і публічну роздачу вкрадених ігор, музики та іншого медіаконтенту можна запросто відправитись за ґрати на строк до 10 років. Час від часу японська поліція навіть влаштовує цілі показові серії арештів “піратів”, з метою нагадати усім, що чекає на них, якщо вони не будуть платити за все.

У Франції ще кілька років тому існувала норма, яка дозволяла просто «обрізати» інтернет у того, хто скачав нелегальний контент. Так званий Закон Надорі, припускав, що користувачеві, якого спіймали за скачуванням, виносяться три попередження. Потім уряд відключає порушнику інтернет на термін від 2 до 12 місяців.

Проте, коли уряд країни усвідомив, яку кількість користувачів доведеться залишити без інтернету, Закон Надорі був визнаний неконституційним і руйнівним для інфраструктури.

У 2013 році він був скасований. Правда, ще одна французька норма, Закон Dadvisi, діє і сьогодні. Вона передбачає, що власник піратського сайту або

торрент-трекера може отримати до трьох років в'язниці або штраф до 300 тис. євро.

Німецьке законодавство непримиримо ставиться до будь-якого факту роздачі контенту. Тобто, наприклад, онлайн – перегляд відео або прослуховування музики навіть з піратського сервера не є порушенням. А ось спроба завантажити ролик або композицію на жорсткий диск для подальшої роздачі вже тягне за собою накладення великих штрафів або декілька років тюремного ув'язнення. Завантаження файлу через торрент також автоматично стає злочином, оскільки передбачає роздачу завантаженого матеріалу.

Великобританія, як і Франція, розсилає користувачам, викритим у піратстві, попереджувальні листи. Якщо користувач продовжує порушувати закон, йому урізують швидкість доступу до інтернету або виписують великий штраф. Зрідка уряд влаштовує показові покарання, штрафуючи кількох порушників на суму до 50 тис. Фунтів.

У Республіці Азербайджан запустили систему, що ґрунтується на принципах цифрового моніторингу контенту та ліцензування його поширення. При цьому захистом авторських прав займається Центр забезпечення прав інтелектуальної власності. Серед основних способів захисту авторських прав у мережі Інтернет Азербайджан надає перевагу виплатам авторові у випадку вільного використання його творів на Інтернет – ресурсах.

Із 2013 року Норвегії діє суворий закон, який дозволяє антипіратським групам звертатися до суду у зв'язку з незаконним завантаженням в Інтернеті приватними особами контенту, захищеного авторським правом. У країні також різко зменшилася кількість аудіо- та відео файлів, які завантажуються нелегально, це пов'язане з тим, що з'явилася велика кількість легальних сервісів.

У США діє аналогічна до англійської система Copyright Alert. Її розробили інтернет-провайдери країни в рамках угоди про протидію піратству. Згідно з правилами, як і у Великій Британії, користувачеві надсилаються попередження (проте їхня кількість може досягати шести). Якщо ж попередні заходи не справили належного дії, може бути накладено санкції, в тому числі зниження швидкості доступу в інтернет або ж роз'яснювальні бесіди тощо.

ФБР зможе використовувати Інтернет - провайдерів для поширення попереджувальних листів тим користувачам, чий обліковий запис використовується для незаконного завантаження музики і фільмів.

У 2016 році парламент Іспанії прийняв закон, розроблений Комісією з питань інтелектуальної власності та спрямований на боротьбу з веб-сайтами, на яких користувачі можуть завантажувати музику, кіно, програми та інші матеріали, захищені законом про авторське право. Саме іспанські музиканти і артисти виступили ініціаторами прийняття даного нормативного акту.

З тих пір у судових органів з'явилися повноваження для блокування подібних інтернет-сайтів.

Важливо відзначити, що іспанська закон, надзвичайно суворий до розповсюджувачів піратського контенту та абсолютно лояльний до його споживачів: подібна призначена для користувача активність взагалі ніяк не карається.

Однак, перші результати застосування такого закону з'явилися лише в 2018 році, коли в Іспанії суд Барселони вперше зобов'язав місцевих провайдерів обмежити доступ до двох піратських сайтів - HDFull і Repelis, які порушили авторські права. Зі скаргою на них звернулися великі голлівудські студії - Disney, 20th Century Fox, Universal, Warner Bros, Sony Pictures.

Торрент-трекери та їх засновники піддаються переслідуванню влади з 2004 року, коли у Фінляндії був закритий найпопулярніший в країні файлообмінник Finreactor. В результаті суд зобов'язав сімох системних адміністраторів сайту виплатити штраф у розмірі понад € 600 тис. Як компенсацію збитків, нанесених правласникам. Рішення суду щодо Finreactor створило прецедент, після чого в різних країнах почали притягати до відповідальності авторів файлообмінних сайтів.

Поширюється антипіратське законодавство і на гостей країни. На ноутбучі або планшети, які ввозяться у Фінляндію, повинні бути встановлені тільки ліцензійні програми, інакше його можуть вилучити на кордоні. Це стосується навіть гаджетів, призначених для особистого користування. Крім того, що така можливість обумовлена в фінському законодавстві, це регулюється договором АСТА (міжнародною угодою по боротьбі з контрафактом).

Найбільш відомий судовий процес подібного роду відбувся в 2008 в Швеції, де до відповідальності притягнули засновників найбільшого у світі торрент-трекера The Pirate Bay. Звинувачення проти авторів сайту висунув консорціум правласників на чолі з Міжнародною федерацією виробників фонограм (IFPI), і в 2009 році судовий процес закінчився повною перемогою позивачів.

Таким чином, піратство – складне соціальне, психологічне й економічне явище. Примітивні правові механізми його регулювання свідомо збиткові, ідуть на користь комусь із учасників ринку і не відображають усіх потреб суспільства, різноманітних і мінливих. Українська влада прагне боротися з інтернет-піратством. Утім, методи, якими вона це робить, викликають багато запитань у суспільства [8].

Необхідність захисту авторських прав у мережі Інтернет є актуальною проблемою сьогодення і розв'язанням цієї проблеми може стати лише тісна співпраця власників авторських прав, державних органів та інтернет-користувачів, а також використання досвіду зарубіжних країн.

На думку провідних юристів в сфері ІТ права, в Україні дуже складно притягнути до відповідальності за Інтернет-піратство. Адже, суб'єктом правопорушення у таких справах визнають не приватного користувача, а адміністратора мережевого ресурсу, який дозволив і сприяв поширенню контрафакту. Спеціальної норми, що вказує на відповідальність названого суб'єкта, у національному законодавстві не має. Результатом є відсутність слідчої і судової практики.

Найбільш критичними прогалинами законодавства, є відсутність чіткого механізму визначення відповідача у справах про захист авторських прав; відсутність чіткого механізму фіксації доказів порушення авторських прав; відсутність методики підрахунку завданих збитків; недостатнє приділення уваги юрисдикційним питанням.

Однак, поряд з цим, вони називають обставини, за яких притягнення до відповідальності за Інтернет-піратство виявляється цілком можливим, серед них випадки, коли належним чином встановлено особу відповідача, відповідач знаходиться на території України, правильно побудована правова позиція правовласника, наявність належним чином задокументованого права правовласника.

Президент холдингу Internet Invest Group О. Ольшанський вважає, що порушення авторського права має економічний характер, тому для його подолання необхідно припинити кримінальне переслідування і ввести штрафи відносно розповсюджувачів піратського контенту. При занадто жорсткому законодавстві довести до кінця кримінальний судовий процес складніше, ніж адміністративний. Через це порушники авторських прав часто залишаються безкарними.

Що ж до захисту авторських прав від Інтернет-піратства в порядку цивільного судочинства, то тут виникають труднощі ще на етапі подання позову до суду, адже частіше за все відповідачем у таких справах є власники веб-сайтів або ж провайдери, які на своєму сервері розміщують або дозволяють розміщення незаконного контенту, а оскільки інформації про фізичну або юридичну особу яка здійснює моніторинг домену чи серверу, частіш за все невідомі, подання позову значно ускладнено.

При цьому, при подачі позовної заяви необхідно мати інформацію про місцезнаходження відповідача, тому що спір щодо порушення авторського права повинен розглядатися за місцем знаходження відповідача, яка в більшості випадків невідома.

Однак, попри всі недоліки українське законодавство в сфері боротьби з Інтернет-піратством не стоїть на місці.

27 вересня 2011 року була легалізована громадська організація «Українське піратське співтовариство», основними засадами діяльності якої визнано реформування законодавства, пов'язане з легалізацією вільних ліцензій, забезпечення вільного розповсюдження інформації переведення державних установ на використання вільних та відкритих стандартів і технологій.

Також позитивним виявляється ухвалення Верховною Радою України закону про подолання інтернет-піратства, законопроект входить до переліку євроінтеграційних законів та передбачає створення механізму, завдяки якому правовласники зможуть додатково контролювати видачу контрольних марок.

Зокрема, передбачено, що Міністерство економічного розвитку протягом трьох робочих днів з дня видачі контрольних марок оприлюднює на своєму веб-сайті перелік найменувань примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних встановленого зразка із зазначенням творів, зафіксованих на цих примірниках, дані про заявника, кількість виданих контрольних марок, їх серії, номери, дату видачі.

Щодо сучасної ситуації з рівнем охорони авторського права в Україні МАІВ (Міжнародний Альянс Інтелектуальної Власності) зазначає як позитивні, так і негативні зміни. Серед позитивних моментів МАІВ вказує на деякі поліпшення в боротьбі з Інтернет-піратством: створення Департаменту кіберполіції в складі Національної поліції, який почав співпрацювати з ФБР і

Інтерполом з питань захисту прав інтелектуальної власності. Відзначається і той факт, що був створення Вищий суду з питань інтелектуальної власності [9].

Окремо як позитивні зміни МАІВ визначає прийняття Закону України, що містить положення про криміналізацію камкордінга, а також про протидію Інтернет-піратству (нова редакція Закону України «Про кінематографію»), який ввів процедуру повідомлень про порушення авторського права в мережі Інтернет з частковою відповідальністю хостинг-провайдерів [9].

Серед негативних моментів МАІВ вказує на подальше розповсюдження в Україні Інтернет-піратства. Оскільки в останні роки деякі Інтернет-пірати через недоліки в українському законодавстві про охорону авторського і суміжних прав перенесли свою діяльність до України. Зокрема, Україна займає третє місце в світі за кількістю реєр-з'єднань для незаконного файл-шерингу відеоігор.

Тому для вирішення основних проблемних питань МАІВ надав власні рекомендації. Так, МАІВ наголошує на необхідності створення в рамках Генеральної прокуратури України спеціального підрозділу, який має відповідати за справи про порушення прав інтелектуальної власності [9].

МАІВ пропонує внести ряд змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права». Зокрема, слід чітко визначити поняття «тимчасові копії», надати ліцензіатам зарубіжних компаній такі ж можливості для захисту прав, як і вітчизняним суб'єктам прав, прирівняти несплату роялті за використання музики та відрахувань за приватне копіювання до порушення авторського і (або) суміжних прав та встановити розмір фіксованих або розширених збитків.

Не оминув МАІВ власними рекомендаціями і зміст Закону України «Про електронну комерцію». Отже, згідно з міжнародними нормами та положеннями законів США і ЄС в даному Законі Україні слід встановити чітку відповідальність третіх осіб, особливо Інтернет-провайдерів [9].

Висновки. Таким чином, піратство – це вкрай негативне явище, яке дуже вкоренилося як серед виробників та розповсюджувачів піратської продукції, так і серед її споживачів у багатьох країнах, в тому числі і в Україні.

Приймаючи до уваги удосконалення різноманітних форм і засобів порушення авторського права у сучасних високотехнологічних умовах розвитку суспільства, що має тенденцію до глобалізації та враховуючи малоефективну систему протидії цьому негативному процесу в Україні, означена проблема сьогодні набуває для нашої держави додаткової актуальності.

В Україні в останні роки, на жаль, має місце тенденція зростання кількості та різноманітності порушень авторського права, зокрема піратства і плагіату. Також не знижується вже протягом багатьох років і залишається одним із найбільш високих у світі рівень порушення майнових авторських прав в мережі Інтернет (Інтернет-піратство). При цьому слід розуміти, що підвищення ефективності розв'язання складної проблеми порушень авторського права в Україні залежить від розробки і впровадження єдиної державної стратегії, у рамках якої має відбутися поєднання системних та координованих зусиль фахівців законодавчої, науково-інтелектуальної, правоохоронної та державно-управлінської сфери.

Тому головним напрямком охорони інтелектуальної власності – створення сприятливого механізму для швидкої і ефективної реалізації майнових прав та

впровадження новинок у виробництві та суспільстві в цілому. Чим швидше це буде зроблено, тим більше прогресуватиме суспільство в економічному, соціальному, структурному і правовому аспектах.

Відповідно шляхами вирішення проблеми з гармонізації інтересів авторів і (або) правоволодільців та суспільства є: посилення відповідальності за піратські дії; правове, соціальне, культурне виховання суспільства; реклама переваг ліцензійної продукції (якість, обслуговування та ін.); зменшення цін на ліцензійну продукцію; опрацювання механізмів отримання прибутку, пов'язаних із використанням реклами; громадське обговорення існуючих проблем; збільшення кількості сайтів і сервісів, які містять легальну продукцію; використання альтернативних методів вирішення спорів; надання користувачам можливості ознайомлюватись з частиною твору перед покупкою; використання краудфандінгових компаній (компаній зі збору коштів від користувачів на створення об'єкта авторського права чи суміжних прав); запровадити принцип, який робив би неможливим використання ліцензії без дозволу на це правовласника.

В свою чергу для попередження піратських дій в мережі Інтернет та спрощення процесу доказування у суді порушення авторських і суміжних прав доречним було б використовувати метод авторизації через Інтернет, ліцензійні угоди, цифрові водяні знаки, надання безоплатної версії програми на певний строк та програмні методи охорони (такі, як шифрування та заплутування програмного коду).

В кінцевому підсумку слід зазначити, що основною проблемою у цьому напрямку є те, що нормативно-правова база України суттєво відстає від реалій суспільних відносин у галузі інтелектуальної власності, що призводить до неврегульованості цієї сфери нормами законів. Саме тому на сьогоднішній день перед законодавцями та фахівцями з інтелектуальної власності постає складне питання щодо вдосконалення та адаптування правових основ для забезпечення захисту авторських прав у мережі Інтернет.

Список використаних джерел:

- 1) Правове забезпечення захисту авторських прав. Ст. 158-168. http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/Boychuk/1_4.pdf
- 2) Дзюба С.О. Що таке плагіат? https://3222.ua/article/scho_take_plagat.htm
- 3) Плагіат в Інтернет-ЗМІ України: правове регулювання. Олена Кузнецова, професор, докт. філол. наук. <http://www.mediakrytyka.info/onlayn-zhurnalistyka/plahiat-v-internet-zmi-ukrayiny-pravove-rehulyuvannya.html>
- 4) Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ (з под. змінами і доп.) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.
- 5) Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 року № 5 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10/page>.
- 6) Штефан О. Дещо до питання про порушення у сфері авторського права // Теорія і практика інтелектуальної власності . – 2009 . – № 6. – С. 3–13

- 7) Ієвіня О. Визначення піратства та контрафакції у національному законодавстві України та міжнародних актах з питань інтелектуальної власності // Нотаріат для вас. – 2008. – № 11. – С. 17–19
- 8) Українська Антипіратська Асоціація (<http://apo.kiev.ua/index.php>)
- 9) Щорічний звіт Міжнародного Альянсу Інтелектуальної Власності <https://www.law.univ.kiev.ua/ua/component/k2/4103>
- 10) Актуальні проблеми боротьби з Інтернет – піратством <https://infopedia.su/1xa3a.html>
- 11) І. Беззуб, мол. наук. співроб. НЮБ НБУВ. «Боротьба з інтернет-піратством в Україні: оцінки експертів», http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=874:internet-piratstvo&catid=8&Itemid=350.
- 12) Кіяшко Сергій Анатолійович (Харків) «Актуальні проблеми боротьби з «Інтернет-піратством»». <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1252>